Видя различни войски: свирепи усташи в черни куртки от Францетичевия легион, подкупни домобрани (опълченци, б. пр.) със запретнати ръкави на зелените униформи и мазни космати черкези от армията на украинския генерал Власов, които се изкачваха с пъргавите си кончета с дълги сплетени опашки по стълбите на казармата; узна за немската военна полиция с метални полумесеци на гърдите, за войниците от SS щурмова дивизия и прашната немска пехота, мургавите италианци от юг с черни кълрави коси и онези, опасните, които носеха къси тъпи карабини.

Умееше да разпознава агентите от тайната полиция по дългите кожени палта, които стигаха почти до петите им, и по шапките, нахлупени над очите им.

Видя и Макс Лубурич в черна униформа, обкръжен от телохранителите си. Когато завърши войната, заведоха цялото им училище в мазата на Лубуричевата вила на старата Скендерия, където им показаха казани за варене на хора, специална ютия, с която горели затворниците, вериги, клинове и широка дървена маса, чийто плот беше още мазен от пот и кръв. Говореше се, че усташите принудили заловени младеж и девойка да се любят на тази маса, а след това ги съсекли с касапски сатъри.

След полицейския час, дълбоко под Хайриината къща градът гасеше всичките си светлини, поради опасност от съюзнически бомбардировачи, превръщайки се в глуха тъмна яма. Чуваше се само приглушеният бумтеж на мотори и по някое изсвирване, последвано от изстрели.. Пусна се слух, че усташите колели наред децата на избягалите комунисти. Херцег заклинаше Хайрия да не го предаде, мятайки се в треска:

- Не ме давай, Хайрия, моля те... Не ме давай на тях...

Няколко дена преди освобождението видя обесени на Марин двор. Някой им беше събул обувките и ботушите и те се люлееха от вятъра с посинели глави, с лица, отвратителни от срещата със смъртта. Никога след това не откри по-подходяща илюстрация към "Балада за обесените" на Франсоа Вийон.

По време на войната бяха затворени основните училища и затова Хайрия го заведе в манастира "Св. Августин", където трябваше да се молят на бога преди започване на часа. Малките католици сключваха ръце, православните ги държаха скръстени на гърдите, а мюсюлманите стояха свободно отпуснали ръце. Учителка му беше сестра Йозефина. За добър успех получаваха свети иконки, които обикновено представляваха Магдаленината кърпа или св. Франциск Асизки как разговаря с птиците. Из коридорите лежаха смъртно уморени прашни войници от групировката армии "Е", които едва се бяха довлекли от Гърция, където ги бяха разбили съюзниците. Някои от тях погалваха малкия Херцег, когато влизаше в клас, защото беше светлокос и приличаше на техните деца. Нямаха обувки; краката им бяха омотани с парцали и бинтове. Докато умираха по бетонния под на коридора, легнали върху мръсните си раници, децата сричаха в хор:

"Ела, Момо, ела!
Ето мама, Момо!
О, мамо, мамо!
Ела, мамо!
Иса и оса...
Къш, осо, къш!
Мима и Марина,
носят на сърнето

сол и слама - ето..."

Сестра Йозефина им разкри тайната на душата:

"Всеки от вас има душа и когато умре, душата му ще се превърне в птица и ше отлети на небето..."

После пак се молеха и ромона на детските гласове се носеше из акустичните коридори на манастира:

"Ave Maria Gratia plena Domine tecum Benedicta tu in mutieribus e benedictus fructus ventris tuis Jesum..."

Думите на тази молитва ледено отекваха, като снежни кристали през зимните дни, когато се пука дърво и камък. Не разбираше смисъла им, но в тях студено звънтяха камък и метал.

По обяд, на връщане към Хайриината къща, извиваше врат, гледайки как муезините се качват на минаретата на джамиите и се вайкат над облаците над чаршията:

"Аллахю екбер, Аллахю екбер, Аллахю екбер, Аллахю екбер, Аллахю екбер, Аллахю екбер, Аллахю екбер, Аллахю екбер, Аллахю екбер, Аллахю екбер..." - и към четирите страни на света. Пееха с високи тенори на скопци, от които напираше някаква сподавена тъга и жажда за небето.

"Аллахю екбер! Мохамед ресул аллахъ..."

Във фонтана сред сенчестия двор на Бегова джамия, на която пишеше: "КАМЪК НА ИВАН КАЧИЧ - ПУЧИЩЕ, БРАЧ", се къпеха гълъби.